

ANVISNING OM ANSLAGSBUNDNA STÖDÅTGÄRDER OCH TJÄNSTER SOM AVSES I
HANDIKAPPSERVICELAGEN FR.O.M. 1.1.2012

Gäller: fr.o.m. 1.1.2012 tills vidare

1. Allmänt om anslagsbundna stödåtgärder och tjänster

En del av de tjänster och stödåtgärder som avses i handikappservicelagen är s.k. anslagsbundna stödåtgärder eller tjänster som inte hör till de subjektiva rättigheterna. Sådana tjänster är rehabiliteringshandledning, anpassningsträning, redskap, maskiner och anordningar som behövs i den handikappades dagliga sysslor, extra klädkostnader, specialkost samt eventuella andra stödåtgärder som kommunen godkännt. Dessa stödåtgärder och tjänster ordnas i den omfattning som förutsätts och möjliggörs av de anslag som kommunen reserverat. Sökanden ska i enlighet med lagen om hemkommun ha Kyrkslätt som hemkommun.

2. Reservering av anslag i budgeten

Enligt 3 § i handikappservicelagen ska kommunerna sörja för att tjänster och stöd för handikappade ordnas så att de till innehållet och omfattningen är sådana som behovet i kommunen förutsätter. Anslag ska reserveras för varje år enligt det behov som man känner till. Vård- och omsorgsnämnden ger ett förslag om behovet av anslag med beaktande av kommunens allmänna ekonomiska läge i första hand enligt det föregående årets utfall, om man inte känner till någon betydande faktor som påverkar anslagens storlek i en eller annan riktning.

3. Användning av anslag

När det är fråga om anslagsbundna stödåtgärder omfattar kommunens ersättningskyldighet endast skäligen kostnader som föranleds av handikapp eller sjukdom och som anses vara nödvändiga. Till dessa kostnader hör de kostnader som bidrar till avlägsnande av begränsningar eller hinder som beror på handikapp eller sjukdom och som alltså är nödvändiga för att den handikappade ska klara de dagliga funktionerna.

När anslagsbundna förmåner beviljas är prövningsrätten mer omfattande än i fråga om de subjektiva rättigheterna när man bedömer hurdant

behovet av stöd är och vilka ansökningar som kan bifallas. Inom ramen för anslagen beviljas stöd i första hand till dem som mest behöver det. Behovet av hjälpmedel bedöms enligt det individuella behovet på basis av medicinskt godkända kriterier.

4. Rehabiliteringshandledning (14 § i handikappserviceförordningen)

Syftet med rehabiliteringshandledningen är handledning av den handikappade och personer i hans närmaste omgivning samt information om särskilda behov som hänför sig till ökande av den handikappades funktionsmöjligheter. Rehabiliteringshandledningen hör i huvudsak till den medicinska rehabiliteringen, men den kan också genomföras som en del av socialarbete, t.ex. genom utarbetande av serviceplaner och information om olika servicealternativ.

5. Anpassningsträning (15 § i handikappserviceförordningen)

Målet med anpassningsträningen är att främja funktionsförmågan hos den handikappade. Till anpassningsträning hör rådgivning, handledning och träning av den handikappade och personer i hans närmaste omgivning. Anpassningsträningen kan vara individuell eller ske i en grupp och kan vid behov även upprepas.

Behovet av, genomförandesättet för och ändamålsenligheten med anpassningsträning ska utredas med klienten tillräckligt individuellt. När anpassningsträning genomförs i grupp ska vikt fästas vid kursens målinriktade innehåll. Semester- eller rekreationsverksamhet understöds i huvudsak inte som anpassningsträning. Anpassningsträning ordnas i form av olika kurser. Anpassningsträning kan även ordnas i den handikappades hem. Anpassningsträning kan också ges till föräldrar, syskon, far- och morföräldrar samt makar och sambor.

Eftersom handikappservicelagen är subsidiär lagstiftning utreder man alltid först om anpassningsträningen kan beviljas med stöd av någon annan lag. När beslutet bereds är det bra att komma ihåg att det är Folkpensionsanstalten eller hälso- och sjukvården som i första hand ansvarar för finansiering av anpassningsträning för gravt handikappade barn.

6. Redskap, maskiner och anordningar som behövs i den handikappades dagliga sysslor (17 § i handikappserviceförordningen)

Ersättning för kostnader för anskaffning av andra redskap, maskiner eller anordningar än sådana som hör till den medicinska rehabiliteringen betalas till en handikappad som på grund av sitt handikapp eller sin sjukdom behöver dessa för att kunna förflytta sig, kommunicera eller klara sig hemma eller i sin fritidsverksamhet. Kommunen kan även utan ersättning ställa redskap, maskiner eller anordningar till den handikappades förfogande.

Utgångspunkten ska vara en tillräckligt individuell utredning över klientens förmåga att klara sig självständigt och handikappets inverkan på det dagliga livet. När beslutet fattas ska man fundera på vad som är ett behov som beror på handikappet och om det finns andra sätt att sköta saken med beaktande av den handikappades och hans eller hennes familjs livssituation.

Ersättningen uppgår i regel till hälften av den handikappades på behovet baserade, faktiska kostnader för anskaffning av nämnda redskap, maskiner och anordningar. Nödvändiga ändringsarbeten som på grund av handikappet utförs på ett redskap eller en maskin eller anordning av standardmodell ersätts dock i sin helhet inom ramen för anslagen.

Rörelsehjälpmedel

Som rörelsehjälpmedel kan en personbil, paketbil eller ett eventuellt annat för ändamålet lämpligt fortkaffningsmedel ersättas. Vid ersättning för rörelsehjälpmedel utreder man på vilket sätt hjälpmedlet gör det lättare för den gravt handikappade att förflytta sig på egen hand och i vilken utsträckning hjälpmedlet behövs på grund av sökandens sjukdom eller handikapp. Detta gäller främst svårt rörelsehandikappade personer som använder rullstol eller stödförband för benen och kryckor och inte kan använda kollektiva trafikmedel på sina dagliga resor på grund av sitt handikapp.

För att kostnaderna för anskaffning av en bil ska kunna ersättas med stöd av handikappservicelagen förutsätts att personen på grund av sitt handikapp eller sin sjukdom behöver ett särskilt hjälpmedel och att behovet av att förflytta sig är kontinuerligt – dagligt – eller åtminstone upprepas ofta (se t.ex. Helsingfors förvaltningsdomstol 25.3.2008 nr 08/0333/6).

Vid ansökan om bilbidrag används en blankett av standardtyp. Följande intyg ska bifogas till ansökan:

- Läkarintyg om sökandens hälsotillstånd och förmåga att använda bil. Intyget får vara undertecknat för högst ett år sedan.
- Arbetsintyg av den som arbetar och ett studieintyg av den som studerar
- Kalkyler över de faktiska anskaffningskostnaderna för en bil, tilläggsutrustning som sökanden behöver för körning eller hantering av bilen och eventuella ändringsarbeten som görs på bilen. Kalkylerna upprättas på grundval av erhållna anbud eller förverkligade kostnader.
- Eventuella andra gottgörelser (t.ex. gottgörelse för en gammal bil eller ersättningar som försäkringsbolaget beviljat för anskaffning av bil)
- Beslut om återbäring av bilskatt
- Styrkt kopia av körkortet

Återbäringen av bilskatt beaktas vid beräkning av kommunens bidrag. Erhållande av bilskatteåterbäring utgör inte ett hinder eller en förutsättning för erhållande av bilbidrag, men beslutet ska bifogas till ansökan som riktas till kommunen. Ansökan om bilbidrag ska lämnas in till handikappservicen inom sex månader efter att kostnaderna uppstått. Bilbidrag kan sökas redan före egentlig anskaffning av bil.

Bilbidragen riktas i första hand till gravt handikappade som behöver bil på grund av arbete eller studier. Om man söker bilbidrag för transportbehov för ett handikappat barn, utreder man vid beslutsfattandet sökandens familjeförhållanden och behoven att använda bil för transport av barnet. I första hand ersätts tilläggsutrustning som är nödvändig på grund av barnets handikapp eller sjukdom till en bil som familjen redan använder för att daglig transport av det gravt handikappade barnet ska vara möjlig. Ett handikappat eller långtidssjukt barns familj understöds i anskaffning av en bil endast av särskilt vägande skäl.

Anslagen ska inriktas så att kommuninvånarnas jämlikhet inte kränks. Kränkande av jämlikheten är inte t.ex. att ge företräde åt personer som på grund av arbete eller studier är i det svåraste läget (se HFD 2002:268). Om nödvändiga ändringsarbeten måste utföras i bilen ska sökanden i sin ansökan separat kunna redogöra för ändringsbehovet.

När bidrag beviljas beaktas den tid som gått från beviljandet av föregående bilbidrag. Om klientens situation och förhållanden väsentligt har förändrats har tidpunkten för det tidigare bidraget inte betydelse.

När beloppet på bidrag för anskaffning av bil dimensioneras tar man hänsyn till klientens individuella transportbehov och ett skäligt anskaffningspris för bilen som behövs. Ett skäligt pris omfattar det ordinarie priset på bilen, automatväxling och servostyrning. Skäligt pris bestäms alltid separat för varje klient med beaktande av det behov som handikappet eller sjukdomen förutsätter.

Från bilens anskaffningspris avdras beroende på fallet bilskatteåterbäring, försäkringsersättningar, gottgörelse för gammal bil samt eventuella andra rabatter och bidrag som beviljats för anskaffning av bilen. Av de återstående faktiska anskaffningskostnaderna för bilen ersätts hälften, men dock högst 6000 euro. Det har i rådande rättspraxis konstaterats vara möjligt att sätta en gräns i euro med beaktande av den allmänna skyldigheten att ordna tjänster och kommunens egna sparmål (se HFD 2006:55).

Skäliga kostnader för sådana nödvändiga ändringsarbeten som på grund av handikappet måste utföras på redskap, maskiner eller anordningar av standardmodell ersätts dock i sin helhet inom ramen för anslagen. Även tilläggsutrustning som handikappet kräver ersätts i regel helt, om den inte redan ingår i bilens standardutrustning. Vinterdäck, motorvärmare och annan vanlig tilläggsutrustning samt servicekostnader ersätts inte.

Erhållande av färdtjänst och ordnande av den utgör inte hinder för beviljande av bilbidrag, men färdtjänsten och bilbidraget beaktas dock som helhet när man bedömer den handikappades behov av tjänsterna i fråga. Antalet resor som beviljas en gravt handikappad kan t.ex. i vissa fall minska från de 18 månatliga enkelresor som bestäms i 6 § i handikappservicelagen (se HFD 5.9.1996 T 2720).

Andra redskap, maskiner och anordningar

Syftet med ersättningen som beviljas för hushållsapparater är att stödja och främja den gravt handikappades förmåga att klara sig självständigt. Behovet av en hushållsapparat ska bero på ett handikapp eller en sjukdom som medför funktionsbegränsningar. För att bidrag ska kunna beviljas förutsätts att sökanden utan apparaten inte kan klara av hemvården eller att avsaknaden av apparaten försämrar olägenheterna som beror på handikappet. Understöd beviljas inte till hushållsapparater som är avsedda för vanligt bruk och som inte har något att göra med själva handikappet eller sjukdomen.

När man bedömer behovet beaktar man eventuell omfattning av hemvård och t.ex. beslut om personlig assistans. Hushållsapparaten är avsedd att

stödja den gravt handikappades förmåga att självständigt klara sig hemma. Väsentligt är om behovet av apparaten beror på att personen är gravt handikappad eller om det anknyter till den normala utrustningen i familjens hem.

Ekonomiskt understöd för hushållsapparater beviljas endast för skäligen kostnader. Klienten ska lämna in en kostnadsberäkning för apparaten. Vid behov ber man en ergoterapeut om en bedömning av behovet av apparaten och de nödvändiga egenskaperna. Ersättning beviljas i regel inte för anskaffning av hobbyredskap, men ersättning kan beviljas för tilläggsutrustning eller ändringsarbete som handikappet förutsätter, om tilläggsutrustningen/ändringsarbetet gör det möjligt att använda redskapet.

7. Extra klädkostnader (18 § i handikappserviceförordningen)

Den handikappade beviljas enligt behov ersättning för extra klädkostnader som föranleds av att kläderna på grund av handikappet eller sjukdomen slits snabbare än normalt eller av att han på grund av sitt handikapp inte kan använda konfektionskläder eller vanliga skodon (personen behöver t.ex. udda skodon).

På grund av individuella skillnader avgörs ärendena alltid från fall till fall. Som medicinsk rehabilitering ersätts t.ex. ortopediska skodon från hälsovården. Handikappservicelagen tillämpas i detta fall i andra hand.

8. Extra kostnader för specialkost (19 § i handikappserviceförordningen)

Den handikappade får på basis av individuell prövning ersättning för extra kostnader för specialkost eller specialnäringsspreparat som han måste använda under en lång tid och regelbundet.

Sökanden ska visa upp ett läkarintyg av vilket behovet av specialkost framgår. Enbart rekommendation av läkare eller annan yrkesutbildad person är inte tillräcklig.

På grund av de individuella skillnaderna mellan klienterna måste ärendet alltid avgöras från fall till fall. De extra kostnaderna för specialkost måste utredas i samarbete mellan klienten och socialarbetaren utgående från en kostnads kalkyl som klienten upprättat och andra utredningar. Innan man beviljar ersättning för kostnaderna för specialkost ska man ta reda på eventuella primära stödformer. Klienten kan få ersättning för kostnaderna för specialkost på grundval av vårdbidrag för barn, handikappbidrag, vårdbidrag för pensionstagare och med stöd av sjukförsäkringslagen.

9. Andra behövliga tjänster (8 § 1 mom. i handikappservicelagen) och stödåtgärder (9 § 1 mom. i handikappservicelagen)

En gravt handikappad person, nära anhörig till honom eller någon annan person som har omsorg om honom kan i enskilda fall ges annan service och annat stöd som behövs för att syftet med lagen ska nås. Då är det fråga om service eller stöd av engångskaraktär i enskilda fall.